

Wymagania edukacyjne z historii dla klasy DRUGIEJ IV Liceum Ogólnokształcącego z Oddziałami Integracyjnymi
im. B. Krzywoustego – **ZAKRES PODSTAWOWY**

Temat	Dopuszczający	Dostateczny	Dobry	Bardzo dobry	Celujący
Nowe perspektywy: odrodzenie	- wymienia daty uważane za cezury epoki nowożytnej; - wymienia cechy renesansu; - przedstawia poglądy Niccolò Machiavellego; - przedstawia osiągnięcia Mikołaja Kopernika	- wyjaśnia, dlaczego różne daty są przyjmowane za początek epoki nowożytnej; - wymienia cechy humanizmu; - przedstawia poglądy Tomasza Morusa; - wymienia cechy literatury renesansu; - charakteryzuje człowieka renesansu	- charakteryzuje czynniki sprzyjające rozwojowi renesansu i humanizmu; - charakteryzuje literaturę renesansu; - wskazuje różnice między literaturą renesansu a średniowieczną	- wyjaśnia, dlaczego renesans rozpoczął się w miastach włoskich; - przedstawia proces rozprzestrzeniania się idei renesansu w Europie; - przedstawia rozwój nauki w epoce odrodzenia	porównuje sylwetki Erazma z Rotterdamu i Leonarda da Vinci jako ludzi renesansu
Sztuka renesansu	- wymienia przykładowe cechy architektury renesansowej; - wymienia przykładowych twórców renesansu	- rozpoznaje zabytki architektury renesansowej; - wymienia przykładowych twórców renesansu i niektóre ich dzieła	- przedstawia cechy rzeźby i malarstwa renesansowego; - charakteryzuje rolę mecenatu papieskiego w rozwoju sztuki renesansu	- charakteryzuje rolę mecenatu świeckiego w rozwoju sztuki renesansu; - porównuje rolę, jaką odgrywała sztuka w średniowieczu i w renesansie	przedstawia różnice i podobieństwa architektury renesansowej oraz malarstwa renesansowego w różnych regionach Europy
Europejczycy odkrywają daleki świat	- wymienia inne państwa, które włączyły się do ekspansji kolonialnej; - pokazuje na mapie tereny zajęte przez te państwa;	- dzieli przykładowe przyczyny wielkich odkryć geograficznych na społeczne, gospodarcze i kulturalne; - wymienia zmiany techniczne i wynalazki, które pozwoliły	- wymienia przyczyny wielkich odkryć geograficznych, dzieląc je na: polityczne, gospodarczo-społeczne i kulturalne; - wyjaśnia, w jaki sposób zmiany	- charakteryzuje cywilizacje prekolumbijskie; - porównuje cywilizacje Majów, Azteków i Inków; - ocenia, czy zostały zrealizowane cele, które	przedstawia działalność księcia Henryka Żeglarza i jej wpływ na odkrycia Portugalczyków

	- przedstawia rozwój handlu w epoce nowożytnej	Europejczykom na podróże dalekomorskie	techniczne umożliwiły Europejczykom podróże dalekomorskie	stawiano przed odkrywcami	
Jak odkrycia geograficzne zmieniły Europę i świat	- wymienia inne państwa, które włączyły się do ekspansji kolonialnej; - pokazuje na mapie tereny zajęte przez te państwa; - przedstawia rozwój handlu w epoce nowożytnej	- charakteryzuje sposób zajmowania i organizację terenów odkrytych przez Portugalczyków oraz Hiszpanów; - wymienia skutki wielkich odkryć geograficznych dla Europy; - wyjaśnia pojęcie rewolucja cen	- porównuje organizację terenów zajmowanych przez Hiszpanów i Portugalczyków oraz wyjaśnia przyczyny różnic; - wymienia skutki wielkich odkryć geograficznych dla Nowego Świata	- wyjaśnia wpływ wielkich odkryć geograficznych na przemiany w gospo-darce europejskiej; - charakteryzuje zmiany, które zaszły w Nowym Świecie w wyniku jego podboju przez Europejczyków	- przedstawia rolę traktatu z Tordesillas; - porównuje wyobrażenia Europejczyków o nieznanym ludach w XV w. i współcześnie
Kościół katolicki wobec wyzwań reformacji	- wymienia przykładowe postanowienia soboru trydenckiego; - wymienia przykładowe formy działalności jezuitów	- wymienia postanowienia soboru trydenckiego; - wymienia formy działalności jezuitów; - charakteryzuje działalność Świętego Oficjum; - wyjaśnia, co to był <i>Indeks Ksiąg Zakazanych</i>	- dzieli postanowienia soboru trydenckiego na dotyczące doktryny wiary i reformy kleru; - ocenia, które z reform były reakcją na zarzuty protestantów wobec Kościoła katolickiego; - charakteryzuje szkolnictwo jezuickie	- wyjaśnia, jaki wpływ na różne dziedziny życia miały wyznania protestanckie, np. gospodarkę; - przedstawia rolę sztuki w propagowaniu wiary; - charakteryzuje działalność misyjną jezuitów i ich stosunek do miejscowych kultur	porównuje wystrój zboru protestanckiego i kościoła katolickiego, a także wyjaśnia przyczyny różnic
Rzeczpospolita i państwa ościenne	- wymienia przyczyny wojny z zakonem krzyżackim; - wymienia postanowienia pokoju krakowskiego (hołd pruski); - pokazuje na mapie tereny Inflant oraz ziemie, które	- wymienia przyczyny i skutki wojny o Inflanty w XVI w.; - wymienia więzi, jakie łączyły Jagiellonów i Habsburgów; - wymienia przyczyny i konsekwencje układu dynastycznego zawartego	- pokazuje na mapie obszary sporne między Jagiellonami a Turcją; - wymienia przyczyny konfliktu z Rosją; - przedstawia znaczenie bitwy pod Orszą; - przedstawia wojnę o Inflanty jako element	- wyjaśnia, na czym polegał program dominium Maris Baltici; - przedstawia działania ostatnich Jagiellonów (oprócz wojny o Inflanty), które miały na celu realizację tego programu;	przedstawia stosunki ostatnich Jagiellonów z Gdańskiem i rolę tego miasta w realizacji programu dominium Maris Baltici

	przypadły Polsce i Litwie po sekularyzacji zakonu kawalerów mieczowych; - pokazuje na mapie państwa, w których na początku XVI w. panowali Jagiellonowie	między Jagiellonami a Habsburgami	rywalizacji o wpływy nad Bałtykiem	- przedstawia proces inkorporacji Mazowsza do Korony; - ocenia politykę zagraniczną ostatnich Jagiellonów	
Demokracja szlachecka. Rzeczpospolita Obojga Narodów	- wymienia uprawnienia sejmu; - wymienia postanowienia unii lubelskiej; - wymienia przykładowe sukcesy ruchu egzekucyjnego	- przedstawia rozwarstwienie stanu szlacheckiego w Polsce; - wymienia przyczyny przekształcenia unii personalnej w unię realną; - wyjaśnia, jaką rolę odegrała konstytucja nihil novi w kształtowaniu się demokracji szlacheckiej	- przedstawia pozycję polityczną szlachty; - przedstawia strukturę i sposób obradowania sejmu; - charakteryzuje problemy związane z zawarciem unii lubelskiej	- wyjaśnia genezę powstania szlacheckiego ruchu egzekucyjnego; - wyjaśnia, jaką rolę odegrał szlachecki ruch egzekucji praw w kształtowaniu się demokracji szlacheckiej; - wyjaśnia, dlaczego ustrój Rzeczypospolitej w XVI w. nazywa się demokracją szlachecką	przedstawia pozycję i uprawnienia króla w systemie demokracji szlacheckiej

Pierwsi królowie elekcyjni	- wymienia postanowienia artykułów henrykowskich; - przedstawia sposób wyboru króla po śmierci Zygmunta Augusta; - wymienia przykładowych kandydatów do tronu polskiego w czasie pierwszej wolnej elekcji; - pokazuje na mapie tereny przyłączone do Rzeczypospolitej przez Stefana Batorego	- przedstawia organizację wolnych elekcji po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów; - wymienia dokumenty, które musiał zaprzysiąc nowo wybrany władca; - wymienia przyczyny i skutki wojen Stefana Batorego z Rosją; - pokazuje na mapie wyprawy Stefana Batorego na Rosję	- wyjaśnia, w jaki sposób szlachta zabezpieczyła swoje prawa przed dążeniami absolutystycznymi kandydatów do tronu polskiego; - przedstawia cele polityki zagranicznej Stefana Batorego i ocenia ich realizację	- charakteryzuje elekcję i panowanie Henryka Walezego; - wyjaśnia związki między polityką wewnętrzną Stefana Batorego (sądy, wojsko) a polityką zagraniczną	Przedstawia stosunki Batorego z Gdańskiem, charakteryzuje rolę Jana Zamoyskiego
Rzeczpospolita Obojga Narodów – narody i religie	- wymienia przyczyny reformacji w Rzeczypospolitej; - wymienia wyznania protestanckie, które stały się popularne wśród społeczeństwa Rzeczypospolitej; - wymienia przykładowe narody zamieszkujące Rzeczpospolitą w XVI w.; - wymienia najważniejsze	- wymienia czynniki, które sprzyjały wzrostowi liczby ludności w XVI w. w Europie; - przedstawia strukturę etniczną i wyznaniową Rzeczypospolitej w XVI w.; - wskazuje na związki między grupą etniczną a wyznaniem; - wymienia postanowienia konfederacji warszawskiej	- porównuje stopień urbanizacji w Europie i Rzeczypospolitej w XVI w.; - wymienia grupy społeczne, które przyjęły luteranizm i te, które przyjęły kalwinizm; - wyjaśnia, na czym polegała wyjątkowość konfederacji warszawskiej na tle stosunków religijnych w Europie	- porównuje sytuację demograficzną w Europie i Rzeczypospolitej w XVI w.; - wyjaśnia, które wyznania protestanckie były popularne w poszczególnych grupach społeczeństwa Rzeczypospolitej; - wyjaśnia, dlaczego arianie nie byli popularni wśród szlachty	uzasadnia, stwierdzenie, że Rzeczpospolita była państwem bez stosów, przywołując różnorodne argumenty

	postanowienie konfederacji warszawskiej				
Gospodarka Rzeczypospolitej Obojga Narodów	- pokazuje na mapie obszar Rzeczypospolitej i rejon wydobywania surowców oraz kierunki handlu - przedstawia sytuację miast w Rzeczypospolitej XVI w.;	- przedstawia proces powiększania ziemi folwarcznej; - wymienia grupy, których kosztem szlachta zwiększała areale folwarków; - przedstawia pozycję Gdańska w handlu Rzeczypospolitej	- wyjaśnia przyczyny kształtowania się folwarku pańszczyźnianego z uwzględnieniem sytuacji gospodarczej na Zachodzie Europy; - przedstawia rolę handlu zbożem dla rozwoju gospodarczego Rzeczypospolitej; - wymienia ograniczenia nakładane na chłopów przez szlachtę	- wyjaśnia, które regiony najbardziej korzystały na handlu zbożem; - ocenia bilans handlowy Rzeczypospolitej; - wyjaśnia przyczyny ograniczeń nakładanych na chłopów przez szlachtę; - porównuje gospodarkę rolną w Europie Zachodniej i Wschodniej	- przedstawia sytuację miast w Rzeczypospolitej XVI w.; - ocenia możliwości rozwoju miast w gospodarczo-folwarczno-pańszczyźnianej
Kultura złotego wieku	- wymienia cechy architektury renesansowej w Polsce oraz podaje przykłady zabytków; - wymienia przykładowych pisarzy odrodzenia w Polsce i ich dzieła	- wymienia cechy sztuki renesansowej w Polsce oraz podaje przykłady zabytków; - rozpoznaje budowle renesansowe; - przedstawia rolę Krakowa jako ośrodka życia kulturalnego i naukowego	- przedstawia rolę mecenatu królewskiego i magnackiego w rozwoju kultury polskiego odrodzenia; - porównuje poglądy na państwo oraz społeczeństwo Andrzeja Frycza Modrzewskiego i Stanisława Orzechowskiego	- charakteryzuje czynniki, które sprzyjały rozwojowi humanizmu i renesansu na ziemiach	- przedstawia wkład protestantów w rozwój kultury polskiej epoki renesansu; - wymienia przykładowych twórców i zabytki związane z kręgiem protestanckim

„Państwo to ja”. Absolutyzm francuski	- wymienia przykładowe kompetencje monarchy; - definiuje pojęcia: merkantylizm i racja stanu	- wymienia czynniki, które utrudniały centralizację władzy we Francji; - wyjaśnia, na kim opierał się monarcha, wprowadzając absolutyzm	- wymienia działania podejmowane w celu centralizacji władzy i ujednolicenia państwa francuskiego; - charakteryzuje politykę gospodarczą Francji	- przedstawia pozycję monarchy w monarchii absolutnej; - charakteryzuje znaczenie Wersalu jako symbolu absolutyzmu francuskiego	przedstawia oddziaływanie dworu w Wersalu na inne dwory europejskie
Rewolucja i triumf monarchii parlamentarnej w Anglii	- wymienia przyczyny rewolucji w Anglii; - wymienia przykładowe cechy monarchii parlamentarnej w Anglii na przełomie XVII i XVIII w.	- wymienia zmiany, które zaszły w Anglii w wyniku wojny domowej; - wymienia przyczyny i skutki chwałebnej rewolucji; - wymienia cechy monarchii parlamentarnej w Anglii na przełomie XVII i XVIII w.	- przedstawia stosunki pierwszych Stuartów z parlamentem i wyjaśnia przyczyny konfliktów - wymienia dokumenty, które ukształtowały ustrój w Anglii na przełomie XVII i XVIII w.; - przedstawia pozycję i uprawnienia parlamentu w Anglii na przełomie XVII i XVIII w.	- przedstawia relacje pierwszych Stuartów ze społeczeństwem; - przedstawia rolę Olivera Cromwella w trakcie rewolucji angielskiej i po jej zakończeniu; - przedstawia pozycję i uprawnienia króla w Anglii, a także wzajemne relacje króla i parlamentu na przełomie XVII i XVIII w.	- wyjaśnia sformułowanie, że w Anglii „król panuje, ale nie rządzi”; - porównuje pozycję i uprawnienia parlamentu angielskiego (przełom XVII i XVIII w.) i sejmu polskiego
Wojna trzydziesto-letnia. Rywalizacja mocarstw w XVII w.	- wymienia przykładowe przyczyny wojny trzydziestoletniej; - pokazuje na mapie zmiany terytorialne, które zaszły na mocy pokoju westfalskiego	- wymienia przyczyny wojny trzydziestoletniej; - wymienia obozy walczące w wojnie trzydziestoletniej; - wyjaśnia, dlaczego Francja przyłączyła się do wojny trzydziestoletniej po stronie protestantów	- wymienia skutki wojny trzydziestoletniej, dzieląc je na religijne, ustrojowe i polityczne; - przedstawia układ sił w Europie po wojnie trzydziestoletniej	- przedstawia, w jaki sposób wojna trzydziestoletnia dotknęła ludność cywilną; - charakteryzuje politykę zagraniczną Francji w XVII w.	- wyjaśnia związki między przyczynami religijnymi, politycznymi i gospodarczymi wojny trzydziestoletniej; - przedstawia znaczenie bitwy pod Białą Górą dla Czechów

Kultura europejska w XVII w.	- definiuje pojęcia: racjonalizm i empiryzm; - wymienia cechy architektury baroku i podaje przykłady zabytków; - wymienia przykładowych pisarzy doby baroku i ich dzieła	- wymienia cechy sztuki baroku i podaje przykłady zabytków; - rozpoznaje dzieła sztuki barokowej; - wymienia przykładowych kompozytorów doby baroku i ich dzieła	- porównuje różne sposoby badawcze, które rozwinęły się w XVII w. - przedstawia literaturę i muzykę doby baroku	- porównuje różne sposoby badawcze, które rozwinęły się w XVII w. - przedstawia literaturę i muzykę doby baroku	przedstawia osiągnięcia naukowe i wynalazki XVII w.
Konflikty Rzeczypospolitej w 1. połowie XVII w.	- pokazuje na mapie zmiany terytorialne po wojnach polsko-szwedzkich w I połowie XVII w.; - pokazuje na mapie zmiany terytorialne po wojnach z Rosją w I połowie XVII w.; - wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich w I połowie XVII w.	- pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew z Rosją i Turcją w I połowie XVII w.; - pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew z wojen polsko-szwedzkich w I połowie XVII w.; - wymienia skutki wojen polsko-szwedzkich w I połowie XVII w.; - wymienia przyczyny wojen z Rosją i Turcją w I połowie XVII w.	- charakteryzuje dymitriady, wyjaśnia, dlaczego nie są one traktowane jako wojna Rzeczypospolitej z Rosją; - przedstawia warunki umowy Stanisława Żółkiewskiego z bojarami rosyjskimi; - charakteryzuje wojsko Rzeczypospolitej	- ocenia szanse realizacji umowy Stanisława Żółkiewskiego z bojarami - przedstawia międzynarodowe uwarunkowania wojen polsko-szwedzkich w I połowie XVII w. i ich wpływ na postanowienia zawieranych rozejmów; - wyjaśnia wpływ sytuacji międzynarodowej na wybuch wojny Rzeczypospolitej z Turcją	porównuje działalność dwóch hetmanów: Jana Karola Chodkiewicza i Stanisława Żółkiewskiego
Kozacy, Moskwa i Rzeczpospolita w 2. połowie XVII w.	- pokazuje na mapie zasięg powstania Chmielnickiego i najważniejsze bitwy; - pokazuje na mapie zmiany terytorialne	- wymienia przyczyny powstania Chmielnickiego; - wymienia przyczyny wojny z Rosją w II połowie XVII w.	- przedstawia różnorodność konfliktów na Ukrainie i wskazuje na ich związek z wybuchem powstania Chmielnickiego;	- ocenia, która z ugód dawała największe uprawnienia ludności ruskiej i jakie były szanse na ich realizację;	wyjaśnia, w jakich okolicznościach powrócono do koncepcji Rzeczypospolitej Trojga Narodów

	po wojnie z Rosją w II połowie XVII w.		- wymienia postanowienia ugód z Kozakami i wyjaśnia, co było przyczyną zmian warunków	- ocenia skutki wojen z Rosją dla Rzeczypospolitej	
Rzeczpospolita i Szwecja: potop szwedzki.	- pokazuje na mapie zasięg potopu szwedzkiego i miejsca najważniejszych bitew; - wymienia przyczyny potopu szwedzkiego	- charakteryzuje postawy szlachty wobec Szwedów w czasie potopu szwedzkiego; - wymienia sojuszników Rzeczypospolitej w trakcie potopu szwedzkiego	- przedstawia postanowienia układu w Radnot; - przedstawia okoliczności podpisania i postanowienia traktatów welawsko-bydgoskich; - wymienia postanowienia pokoju w Oliwie	- ocenia skutki wojen ze Szwedami dla Rzeczypospolitej, biorąc pod uwagę kwestie polityczne, gospodarcze i kulturalne; - ocenia, jakie zagrożenie mogła stanowić dla Rzeczypospolitej niezależność Prus Książęcych	- porównuje postępowanie Janusza Radziwiłła i Stefana Czarnieckiego wobec Szwedów; - ocenia, przez kogo Janusz Radziwiłł może być uważany za patriotę, a przez kogo – za zdrajcę
Rzeczpospolita i Turcja. Wiktorias wiedeńska	- pokazuje na mapie obszary zajęte przez imperium osmańskie; - pokazuje na mapie miejsca bitew z Turkami w II połowie XVII w.	- wymienia przyczyny wojen z Turcją w II połowie XVII w.; - pokazuje na mapie zmiany terytorialne po wojnach z Turcją w II połowie XVII w. (traktat w Buczaczu, rozejm w Żurawnie, pokój w Karłowicach)	- porównuje postanowienia traktatu w Buczaczu i rozejmu w Żurawnie; - charakteryzuje ustrój i sytuację religijną w imperium osmańskim	- przedstawia postawy Tatarów zamieszkujących Rzeczpospolitą w czasie wojen z Turcją; - ocenia, czy wiktoria wiedeńska przyniosła efekty proporcjonalne do odniesionego zwycięstwa	daje przykłady przedstawiania wiktoria wiedeńskiej w literaturze i sztuce
Rzeczpospolita w XVII w. – kryzys państwa	- wymienia przykładowe gospodarczo-społeczne skutki XVII-wiecznych wojen dla Rzeczypospolitej;	- charakteryzuje sytuację majątkową magnaterii; - przedstawia funkcjonowanie sejmu walnego w XVII w. i wyjaśnia, co utrudniało przyjmowanie konstytucji	- przedstawia reakcję szlachty na reformy ustrojowe proponowane przez Wazów; - wymienia czynniki, które przyczyniły się do wzrostu pozycji	- wyjaśnia, jak wojny XVII w. prowadzone przez Rzeczpospolitą wpłynęły na sytuację religijną w państwie; - ocenia, czy w II połowie XVII w. możemy mówić o oligarchii magnackiej jako	wyjaśnia, czy Piotr Skarga mógł wspierać projekty reform ustrojowych Zygmunta III Wazy i w jaki sposób mógł to robić

	- wymienia przykładowe reformy ustrojowe proponowane przez królów z dynastii Wazów		magnaterii w Rzeczypospolitej; wymienia przyczyny zawarcia unii brzeskiej i jej postanowienia	formie ustroju Rzeczypospolitej; - przedstawia zależności między demograficznymi i gospodarczymi skutkami XVII-wiecznych wojen dla Rzeczypospolitej, uwzględnia również kontekst europejski	
Kultura Rzeczypospolitej w XVII w.	- wymienia cechy architektury baroku i podaje przykłady zabytków z terenu Rzeczypospolitej; - wymienia cechy sarmatyzmu	- wymienia cechy sztuki baroku i podaje przykłady zabytków z terenów Rzeczypospolitej; - rozpoznaje budowlę barokowe z terenów Rzeczypospolitej; - wymienia gatunki literackie, które rozwinęły się w epoce baroku, i przykładowych twórców	- przedstawia wpływy wschodnie w kulturze sarmackiej; - wymienia tematykę i cechy charakterystyczne piśmiennictwa polskiego epoki baroku oraz jego twórców	- wyjaśnia, w jaki sposób ideologia sarmatyzmu wpływała na obyczajowość szlachty; - wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja polityczna wpływała na postawy i przekonania szlachty	ocenia, w jakim stopniu <i>Nowe Ateny...</i> księdza Benedykta Chmielowskiego oddają poziom wykształcenia szlachty polskiej XVII w.
Postęp techniczny i przemiany gospodarcze w XVIII stuleciu	-wymienia czynniki, które sprzyjały wzrostowi demograficznemu w XVIII w.; - wymienia wynalazki XVIII-wieczne	- wymienia zmiany, które zaszły w rolnictwie w XVIII w.; - wyjaśnia, jaką rolę w rozwoju przemysłu odegrała maszyna parowa; - wymienia założenia liberalizmu ekonomicznego	- wyjaśnia, w jaki sposób warunki życia i przemiany w rolnictwie wpłynęły na wzrost demograficzny w XVIII w.; - wyjaśnia związki między zmianami w rolnictwie a rewolucją przemysłową;	- wyjaśnia, dlaczego w Wielkiej Brytanii najwcześniej doszło do przemian gospodarczych na szeroką skalę; - przedstawia przemiany w przemyśle w XVIII w. i ich wpływ na życie ludzi;	- ocenia metody stosowane przez Edwarda Jennera w czasie prac nad szczepionką; - przedstawia przemiany w transporcie w XVIII w.

			- wymienia skutki przemian gospodarczych w XVIII w.	- wyjaśnia, kim byli luddyci i jaki był cel ich działania	
Oświecenie w Europie	- wymienia idee oświecenia; - przedstawia poglądy Monteskiusza; - wymienia cechy kultury klasycystycznej	- wymienia sposoby propagowania idei oświecenia; - przedstawia poglądy Jeana-Jacques'a Rousseau; - podaje definicję absolutyzmu oświeconego	- wyjaśnia przyczyny rozwoju filozofii oświecenia; - porównuje poglądy filozofów oświecenia na władzę; - wymienia przykładowe dzieła sztuki klasycystycznej	- przedstawia poglądy filozofów oświecenia na religię; - przedstawia rolę <i>Encyklopedii...</i> i salonów filozoficznych w rozwoju myśli oświeceniowej; - charakteryzuje absolutyzm oświecony	- przedstawia rolę salonów literackich i kobiet je prowadzących w rozwoju kultury epoki oświecenia; - przedstawia rozwój nauki i oświaty w epoce oświecenia
Rosja w XVIII w. – początki mocarstwa	- wymienia przykładowe reformy przeprowadzone w Rosji; - wymienia cele wojny północnej stawiane przez Rosję; - pokazuje na mapie ekspansję terytorialną Rosji	- dzieli przeprowadzone przez Piotra I reformy na administracyjne, wojskowe i kulturalne; - przedstawia rolę Petersburga; - wymienia reformy Katarzyny II i wskazuje, w jakich dziedzinach kontynuowała ona reformy Piotra I	- przedstawia cele wprowadzania poszczególnych grup reform w Rosji; - wyjaśnia, na czym polegał proces europeizacji Rosji podjęty przez Piotra I; - przedstawia przebieg i skutki wojny północnej	- charakteryzuje politykę carów wobec cerkwi prawosławnej; - wyjaśnia, na czym polegała i jaką miała genezę idea Moskwy jako trzeciego Rzymu; - uzasadnia, że mimo przeprowadzanych reform w przypadku Rosji możemy w dalszym ciągu mówić o samodzierżawiu	wyjaśnia, dlaczego Petersburg był nazywany Wenecją Północy, a Katarzyna II – Semiramidą Północy
Absolutyzm oświecony w Prusach i Austrii w XVIII w.	- wymienia przykładowe reformy przeprowadzone w Prusach i Austrii; - pokazuje na mapie zasięg ekspansji terytorialnej Prus	- dzieli reformy przeprowadzone w Prusach i Austrii na administracyjne, gospodarcze i związane z epoką oświecenia; - wyjaśnia, które reformy w Prusach były związane	- przedstawia cele wprowadzania poszczególnych grup reform w Prusach i Austrii; - wyjaśnia, w jaki sposób przeprowadzane	- wyjaśnia, jakie znaczenie gospodarcze miały tereny zajęte przez Prusy w XVIII w.; - wyjaśnia, jak Fryderyk II i Józef II widzieli rolę władcy	- porównuje politykę Marii Teresy wobec Czechów i Węgrów; - wyjaśnia, co było przyczyną różnic

		z ich ekspansją terytorialną; - charakteryzuje politykę józefinizmu	reformy wpływały na wzmocnienie władzy monarszej; - przedstawia wzrost pozycji Prus na arenie międzynarodowej w XVIII w.		
Powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki	- wymienia przyczyny wojny o niepodległość; - pokazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew; - wymienia federalne organy władzy i ich przykładowe kompetencje	- przedstawia organizację kolonii angielskich w połowie XVIII w.; - przedstawia politykę Wielkiej Brytanii wobec kolonii; - wymienia kompetencje federalnych organów władzy i charakteryzuje wzajemne relacje między nimi	- wyjaśnia, w jaki sposób polityka gospodarcza Wielkiej Brytanii wobec kolonii doprowadziła do konfliktu kolonii z metropolią; - wyjaśnia wpływ idei oświecenia na stosunki kolonii z Wielką Brytanią; - przedstawia realizację idei oświeceniowych w <i>Deklaracji Niepodległości</i>	- charakteryzuje różne przyczyny wojny o niepodległość i wskazuje na związki między nimi; - przedstawia stosunek państw i społeczeństw Europy do wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych; - przedstawia realizację idei oświeceniowych w Konstytucji Stanów Zjednoczonych	prezentuje sylwetki ojców założycieli
Naród przeciw królowi. Rewolucja francuska	- wymienia przykładowe przyczyny Wielkiej Rewolucji Francuskiej; - wymienia postanowienia <i>Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela</i> ; - wymienia organy władzy i ich kompetencje	- dzieli przyczyny Wielkiej Rewolucji Francuskiej na ustrojowe, gospodarcze i społeczne; - przedstawia proces kształtowania się Konstytuanty; - przedstawia rolę klubów politycznych; - wymienia symbole Wielkiej Rewolucji Francuskiej;	- wskazuje przykładowe związki przyczynowo-skutkowe między różnymi wydarzeniami, które doprowadziły do wybuchu Wielkiej Rewolucji Francuskiej; - wyjaśnia wpływ idei oświeceniowych na wybuch Wielkiej	- wskazuje związki przyczynowo-skutkowe między różnymi wydarzeniami, które doprowadziły do wybuchu Wielkiej Rewolucji Francuskiej; - wymienia przemiany społeczno-gospodarcze, które zaszły we Francji w latach 1789–1790; - wyjaśnia, które ze zmian społeczno-	- wyjaśnia znaczenie symboli Wielkiej Rewolucji Francuskiej; - wymienia kręgi cywilizacyjne, z których wywodziła się część z tych symboli

	wprowadzone na mocy konstytucji z 1791 r.; - wymienia przyczyny wojny z Austrią; - wymienia kluby polityczne z czasów Wielkiej Rewolucji Francuskiej	- przedstawia okoliczności wprowadzenia we Francji republiki	Rewolucji Francuskiej; - wymienia przykładowe przemiany społeczno-gospodarcze, które zaszły we Francji w latach 1789–1790; - przedstawia realizację idei oświeceniowych w dokumentach przyjętych przez Konstytuantę; - przedstawia przebieg wojny Francji z I koalicją	gospodarczych likwidowały przyczyny Wielkiej Rewolucji Francuskiej; - wyjaśnia wpływ wojny Francji z I koalicją na utworzenie republiki i działania Konwentu; - charakteryzuje stronnictwa polityczne działające w trakcie Wielkiej Rewolucji Francuskiej	
Francja republika	- wyjaśnia, na czym polegał terror jakobiński; - wymienia postanowienia konstytucji dyktatoratu	- wymienia przyczyny zamachu termidoriańskiego; - wymienia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie francuskim w wyniku Wielkiej Rewolucji Francuskiej	- wyjaśnia, dlaczego w czasie wojny z I koalicją wzrosła pozycja jakobinów; - charakteryzuje stosunek jakobinów do religii i Kościoła katolickiego, a także wyjaśnia, w czym się on przejawiał; - przedstawia różne oceny Wielkiej Rewolucji Francuskiej	- przedstawia opór społeczeństwa francuskiego wobec rządów jakobinów; - przedstawia związek między dokumentami wydawanymi w czasie Wielkiej Rewolucji Francuskiej a przemianami społecznymi i życia politycznego we Francji; - ocenia znaczenie Wielkiej Rewolucji Francuskiej	interpretuje źródła ikonograficzne związane z dyktaturą jakobinów
Rzeczpospolita w dobie unii polsko-saskiej	- wymienia postanowienia sejmu niemego;	- przedstawia przebieg elekcji Augusta II;	- przedstawia przykłady ingerowania Szwecji i Rosji w wewnętrzne	- charakteryzuje stosunki między szlachtą a Augustem II;	wyjaśnia, czy w I połowie XVIII w. możemy

	- wymienia przykładowe zmiany w kulturze w epoce saskiej	- przedstawia udział Rzeczypospolitej w wojnie północnej	sprawy Rzeczypospolitej; - porównuje projekty reform przedstawione przez Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego; - wyjaśnia rolę mecenatu królewskiego w rozwoju kultury oświecenia	- przedstawia sytuację gospodarczą Rzeczypospolitej w I połowie XVIII w.	w dalszym ciągu traktować Rzeczpospolitą jako podmiot w stosunkach międzynarodowych
Próby reform i pierwszy rozbiór Rzeczypospolitej	- wymienia przykładowe reformy przeprowadzone w pierwszych latach panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego; - wymienia prawa kardynalne; - pokazuje na mapie tereny utracone przez Rzeczpospolitą podczas I rozbioru	- wyjaśnia, w jakich dziedzinach przeprowadzono reformy w pierwszych latach panowania Stanisława Augusta i dlaczego; - wymienia przyczyny konfederacji barskiej; - przedstawia okoliczności uchwalenia praw kardynalnych	- przedstawia stosunek szlachty do konieczności przeprowadzenia reform ustrojowych w Rzeczypospolitej i wyjaśnia, co wpływało na jej stanowisko; - wymienia działania Rosji, które świadczą o jej ingerencji w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej; - przedstawia skutki konfederacji barskiej	- wyjaśnia, dlaczego sprawa dysydentów była łatwym pretekstem dla państw ościennych do ingerowania w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej; - przedstawia argumenty państw zaborczych uzasadniające I rozbiór Rzeczypospolitej i reakcję Polaków; - ocenia, które z państw zaborczych odniosło największe korzyści z rozbioru	- przedstawia, w jaki sposób Francja i Turcja wsparły konfederację barską; - wyjaśnia, dlaczego Francja i Turcja wspierały Polaków przeciw Rosji
Kultura doby oświecenia w Rzeczypospolitej	- przedstawia zmiany w programach nauczania w szkołach w I połowie XVIII w.; - przedstawia działalność i znaczenie	- wskazuje przemiany oświeceniowe w programach szkolnych; - wyjaśnia rolę mecenatu Stanisława Augusta Poniatowskiego w	- charakteryzuje rozwój szkolnictwa w XVIII w.; - wskazuje przemiany oświeceniowe w	- wyjaśnia związki między kulturą a życiem politycznym w Rzeczypospolitej XVIII w.;	- przedstawia rolę Warszawy jako ośrodka kulturalnego XVIII-wiecznej Rzeczypospolitej;

	Komisji Edukacji Narodowej; - wymienia przykłady dzieł sztuki z XVIII w. i ich twórców	rozwoju sztuki w II połowie XVIII w.; - przedstawia działalność i znaczenie Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych	szkolnictwie Rzeczypospolitej; - przedstawia rozwój kultury Rzeczypospolitej XVIII w.	- przedstawia rolę czasopism wydawanych w Rzeczypospolitej; - charakteryzuje postawę oświeconego sarmatyzmu na tle epoki	- przedstawia wpływ mecenatu magnackiego na rozwój kultury
Sejm Wielki i drugi rozbiór Rzeczypospolitej	- wymienia przykłady działania Rady Nieustającej; - wymienia stronnictwa działające w czasie Sejmu Wielkiego i najważniejsze punkty ich programów; - wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja; - pokazuje na mapie tereny, które Rzeczpospolita utraciła w wyniku II rozbioru	- przedstawia strukturę Rady Nieustającej; - charakteryzuje sytuację międzynarodową Rzeczypospolitej w czasie obrad Sejmu Wielkiego; - wymienia postanowienia ustawy o miastach i Konstytucji 3 maja; - wskazuje nawiązania do myśli oświeceniowej w uchwałach Sejmu Wielkiego; - wymienia przyczyny i skutki konfederacji targowickiej	- wyjaśnia, jaką rolę miała odgrywać Rada Nieustająca; - wyjaśnia, jak sytuacja międzynarodowa wpłynęła na swobodę podejmowania decyzji - wyjaśnia, jak sytuacja międzynarodowa wpłynęła na swobodę podejmowania decyzji na Sejmie Czteroletnim; - wymienia reformy Sejmu Wielkiego i ocenia szanse ich wprowadzenia w życie; - wymienia przyczyny podpisania konfederacji targowickiej i jej przywódców	- przedstawia okoliczności uchwalenia ustawy o miastach i wyjaśnia, jakie zmiany w funkcjonowaniu państwa mogła przynieść jej pełna realizacja; - przedstawia przebieg konfederacji targowickiej, wojny w obronie Konstytucji 3 maja; - przedstawia okoliczności II rozbioru Rzeczypospolitej; - wyjaśnia, na co liczył Stanisław August Poniatowski, przystępując do Targowicy	ocenia, czy działania i ustępstwa Stanisława Augusta Poniatowskiego przyniosły oczekiwane przez króla efekty
Insurekcja kościuszkowska. Upadek państwa	- wymienia przyczyny insurekcji kościuszkowskiej; - pokazuje na mapie miejsca walk w trakcie	- wymienia skutki insurekcji kościuszkowskiej; - wymienia postanowienia uniwersału połanieckiego;	- charakteryzuje sytuację polityczną Rzeczypospolitej po II rozbiorze; - wymienia działania Tadeusza Kościuszki	- przedstawia proces radykalizacji postaw Polaków w czasie insurekcji kościuszkowskiej;	porównuje działalność Jakuba Jasińskiego i Jana Kilińskiego w trakcie insurekcji kościuszkowskiej

	insurekcji kościuszkowskiej; - pokazuje na mapie podział Rzeczypospolitej w wyniku III rozbioru	- ocenia, które z państw rozbiorowych osiągnęło największe korzyści z zajętych ziem Rzeczypospolitej	zmierzające do objęcia powstaniem, jak najszerszych kręgów społecznych; - przedstawia okoliczności III rozbioru Rzeczypospolitej	- przedstawia stosunek Prus do powstania kościuszkowskiego; - przedstawia udział chłopów w insurekcji kościuszkowskiej	
Kształtowanie się systemu napoleońskiego w Europie	- pokazuje na mapie nabytki terytorialne Francji w wyniku wojen napoleońskich i miejsca decydujących bitew; - pokazuje na mapie państwa, które znalazły się w strefie wpływów Francji; - pokazuje na mapie Związek Reński; - wymienia przykładowe postanowienia kodeksu prawa cywilnego, zwanego <i>Kodeksem Napoleona</i>	- wymienia postanowienia konstytucji wprowadzającej konsulat we Francji; - przedstawia, w jaki sposób Napoleon wprowadził cesarstwo we Francji; - wymienia przykładowe elementy polityki Napoleona wobec państw zależnych	- charakteryzuje sytuację wewnętrzną we Francji w okresie konsulatu i cesarstwa; - przedstawia strukturę systemu napoleońskiego w Europie i politykę Napoleona wobec państw zależnych; - wymienia działania, jakie podjął Napoleon przeciwko Wielkiej Brytanii	- charakteryzuje sytuację wewnętrzną we Francji w okresie dyktatoratu; - wyjaśnia, co wpływało na to, że społeczeństwo francuskie popierało Napoleona Bonapartego; - wyjaśnia, jakie były cele działań Napoleona wobec Wielkiej Brytanii i co na nie wpływało; - ocenia skuteczność blokady kontynentalnej	- wyjaśnia symbolikę na obrazach z różnych okresów kariery Napoleona Bonaparte; - wymienia kręgi cywilizacyjne, z których wywodziła się część z nich
Napoleon a sprawa polska	- wymienia działania Polaków zmierzające do zachowania i rozwijania dorobku kulturalnego; - pokazuje na mapie miejsca bitew stoczonych	- porównuje działania Izabeli Czartoryskiej i Stanisława Staszica zmierzające do zachowania i rozwijania dorobku kulturalnego;	- wymienia działania Polaków zmierzające do odzyskania niepodległości pod zaborami i na emigracji; - przedstawia wpływ haseł rewolucji francuskiej	- charakteryzuje stosunek Napoleona do dążeń Polaków do odzyskania niepodległości; - wyjaśnia, dlaczego Napoleon był zainteresowany udziałem Polaków w wojnie z	porównuje działania Jana Henryka Dąbrowskiego i Adama Jerzego Czartoryskiego w celu odzyskania przez Polaków niepodległości

	przez Legiony Polskie; - wymienia działania Napoleona na ziemiach zaboru pruskiego	- przedstawia powstanie i walki Legionów Polskich; - przedstawia udział Polaków w wojnie z Prusami	na funkcjonowanie Legionów Polskich; - charakteryzuje stosunek Napoleona do Polaków	Prusami w latach 1806–1807; - przedstawia koncepcję Adama Czartoryskiego odbudowy państwa polskiego	
Księstwo Warszawskie	- pokazuje na mapie obszar Księstwa Warszawskiego w 1808 r. i 1810 r.; - pokazuje na mapie miejsca ważniejszych bitew, w których walczyli Polacy u boku Napoleona lub w sojuszu z Napoleonem w Hiszpanii i z Austrią	- wymienia postanowienia konstytucji Księstwa Warszawskiego; - wymienia korzyści, jakie osiągnęli Polacy z istnienia Księstwa Warszawskiego	- przedstawia okoliczności powstania Księstwa Warszawskiego; - przedstawia rozwiązanie kwestii chłopskiej w Księstwie Warszawskim; - przedstawia miejsce Księstwa Warszawskiego w systemie napoleońskim	- wskazuje wzorce francuskie i tradycje polskie w konstytucji Księstwa Warszawskiego; - przedstawia rolę Polaków, którzy brali udział w wojnach z Hiszpanią i Austrią; - ocenia znaczenie istnienia Księstwa Warszawskiego dla Polaków	- wyjaśnia, dlaczego w Księstwie Warszawskim było prawo francuskie, pieniądze pruskie i król saski; - wyjaśnia wyrażenie „bajońskie sumy” w czasach Księstwa Warszawskiego i współcześnie
Upadek Napoleona	- wymienia przyczyny wojny Napoleona z Rosją w 1812 r.; - pokazuje na mapie miejsca bitew z ostatnich lat panowania Napoleona	- przedstawia sytuację Napoleona po przegranej w 1814 r.; - przedstawia stosunek Polaków do Napoleona w ostatnich latach jego panowania i ich sytuację po jego upadku	- wyjaśnia, dlaczego Aleksander I przestał przestrzegać warunków pokoju z Tylży; przedstawia próbę odzyskania władzy przez Napoleona	- przedstawia sytuację we Francji, która ułatwiła Napoleonowi podjęcie próby odzyskania władzy; - porównuje sytuację Napoleona po przegranej w 1814 i 1815 r.	- ocenia znaczenie epoki napoleońskiej w dziejach Francji i Europy; - wymienia zmiany wprowadzone przez Napoleona, które przetrwały jego upadek